

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1168-

30. august 2021

Høring - Forskrift om tilskudd til fellesanlegg for frukt

Landbruks- og matdepartementet sender med dette forslag til forskrift om tilskudd til fellesanlegg for frukt på høring.

Departementet ber om høringsinstansenes synspunkter på forslagene. Høringer er åpne, og enhver kan avgi høringssvar til oss. **Det bes om at høringsuttalelser sendes elektronisk ved bruk av den digitale løsningen for høringsuttalelser:**

<https://www.regjeringen.no/no/dep/lmd/id2869233/>

Høringsfristen er satt til **29. november 2021**.

1. Bakgrunn

Ordningen med tilskudd til fellesanlegg for frukt har som formål å fremme samarbeid om sortering, pakking og omsetning av norsk frukt. Gjennom dette bidrar ordningen også til å sikre forbrukerne tilgang på frukt. Tilskuddet bevilges over jordbruksavtalen Kap 1150 Post 77.17. Budsjettet for 2021 er 16 000 000 kr.

Landbruksdirektoratet forvalter ordningen, og har ansvaret for å fordele den totale tilskuddsrammen proporsjonalt på de fruktlagrene som har søkt om tilskudd ut fra gjennomsnittlig mottatt fruktmengde de tre siste årene. Ordningen forvaltes i medhold av forskrift 1. juli 2002 nr. 778 om tilskudd til fruktlager og godkjenning av omsetningsledd ("fruktlagerforskriften").

De senere årene har det vært gjort flere endringer i ordningen med tilskudd til fellesanlegg for frukt. Landbruks- og matdepartementet ser derfor behov for en større oppdatering av fruktlagerforskriften. Flere bestemmelser har blitt overflødige, og andre bestemmelser bør

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Kontoradresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 874

Avdeling
Landbrukspolitisk
avdeling

Saksbehandler
Arne Oftedal
22 24 92 36

etter departementets vurdering moderniseres. Det fremstår også hensiktsmessig med en justering av strukturen i forskriften. Departementet foreslår på denne bakgrunn å fastsette en ny forskrift om tilskudd til fellesanlegg for frukt.

2. Departementets forslag til forskrift

2.1. Nytt navn og bortfall av godkjenningsordningen for omsetningsledd

I tråd med hva som ble bestemt i jordbruksoppgjøret i 2019, foreslår Landbruks- og matdepartementet at forskriften endrer navn fra *forskrift om tilskudd til fruktlager* til *forskrift om tilskudd til fellesanlegg for frukt*.¹ Begrunnelsen for endringen er at lagring bare utgjør en mindre del av anleggenes virksomhet.

En annen endring som krever flere justeringer i forskriften er bortfallet av godkjenningsordningen for omsetningsledd. Frem til og med 2017 var et av vilkårene for å kunne gi produsentene distriktstilskudd for frukt, bær og grønnsaker at disse leverte til godkjente omsetningsledd. Varer omsatt ved direktesalg til forbruker var dermed ikke tilskudsberettiget. Regler om godkjenning av omsetningsledd fremgår av fruktlagerforskriften.

I jordbruksoppgjøret 2017 ble det åpnet for også å gi distriktstilskudd for frukt, bær og grønnsaker for varer omsatt ved direktesalg. Endringen trådte i kraft fra og med produksjonsåret 2018, og innebærer at produsentene i dag får distriktstilskudd uavhengig av hvilken omsetningskanal de velger å bruke.² I praksis medførte endringen at det ikke lenger er behov for bestemmelsene om godkjenning av omsetningsledd. Departementet ser det uansett som naturlig at godkjenningsordningen utgår, da det er mer nærliggende å oppstille krav i form av alminnelige vilkår i forskriften der det er behov for dette. Landbruks- og matdepartementet går på denne bakgrunn inn for at någjeldende bestemmelser som omhandler godkjenning av omsetningsledd, ikke videreføres i ny forskrift.

2.2. Formål

Formålet med ordningen fremgår av någjeldende forskrift § 1 hvor det heter:

- "1. Formålet med tilskudd til fruktlager er å fremme et forpliktende samarbeid om felles lagring, sortering, pakking og omsetning av norskprodusert frukt.
2. Formål med godkjenning av omsetningsledd er å stimulere til kvalitetsproduksjon og ordnede omsetningsforhold."

Landbruks- og matdepartementet foreslår å videreføre nr. 1 i dagens formålsbestemmelse, med noen endringer. Ettersom hovedaktiviteten til fruktlagrene som nevnt er sortering og pakking, og ikke lagring, foreslår departementet å utelate *lagring* fra den nye formålsparagrafen.

¹ Se f.eks. Prop. 120 S (2018–2019) på s. 96.

² Prop. 141 S (2016–2017) kapittel 7.6.2.

Ved samarbeid om sortering, pakking og omsetning, stimuleres det til at frukten når ut i markedet og til forbrukerne. Dette må anses som kjernen i hva man ønsker å oppnå med tilskuddet. Det foreslås derfor å presisere at tilskuddet har som formål å sikre forbrukerne tilgang på norsk frukt.

Departementet foreslår videre at punkt 2 i dagens formålsbestemmelse ikke videreføres i ny forskrift, da denne omhandler tidligere praksis med godkjenning av omsetningsledd.

2.3 Vilkår - antall leverandører og volum mottatt og pakket

Landbruks- og matdepartementet foreslår å videreføre minstekrav til antall leverandører og hvor mye frukt fellesanlegget mottar i løpet av ett år, slik det fremgår av någjeldende forskrift § 5. Dette medfører at det fortsatt stilles krav til at fellesanlegget må ha mottatt frukt fra minst åtte forskjellige foretak som produserer frukt.

For å unngå at enkeltprodusenter som pakker store mengder frukt selv kan innfri vilkåret for tilskudd ved å motta små mengder frukt fra andre foretak, foreslår departementet å innføre krav om at minst åtte andre foretak som dyrker frukt, hver seg må ha levert minst 2 000 kg til foretaket som søker tilskudd det siste året. Grensen på 2 000 kg tilsvarer omtrent minimumsvolumet som kreves for at et jordbruksforetak skal kunne søke distriktstilskudd for frukt som er omsatt ved direktesalg. Etter det departementet er kjent med, vil ikke endringen få noen praktisk betydning for dagens tilskuddsmottakere, siden alle pakkerier som mottar tilskudd innfrir dette kravet i dag.

Departementet ser også grunn til å videreføre regelen om at fellesanlegget i løpet av ett år må ha mottatt et minste volum frukt. Departementet foreslår imidlertid å formulere vilkåret som et krav til at fellesanlegget har *pakket* minst 100 tonn norskprodusert frukt omsatt til konsummarkedet. En slik bestemmelse er med på å sikre at formålet med tilskuddet oppnås, nemlig å sikre forbrukerne tilgang på norsk frukt.

Med *frukt* menes i denne forskriften epler, pærer, plommer, kirsebær og moreller. Dette fremgår i dag eksplisitt av definisjonsbestemmelsen i § 2. Departementet ser ikke behov for å videreføre någjeldende definisjonsbestemmelse, men legger til grunn at *frukt* skal tolkes likt i den nye forskriften. Videre er det bare frukt av konsumkvalitet som inngår i tilskuddsgrunnlaget. I den nye forskriften foreslår departementet å presisere dette som et krav til at den pakkede frukten må være *omsatt til konsummarkedet*, jf. over. Med omsatt til konsummarkedet menes når den pakkede frukten skifter eier første gang på vei ut i konsummarkedet.

Etter någjeldende § 5 sjettede ledd kan det gis tilskudd til frukt levert til press når frukten er kontrollert av Landbruksdirektoratet eller "den Landbruksdirektoratet bemyndiger", i praksis fruktlagerinspektør i GrøntProdusentenes Samarbeidsråd. Bestemmelsen foreslås ikke videreført. Forslaget til ny forskrift legger opp til at det kan gis tilskudd til pakking til konsummarkedet, og ikke til andre formål.

Ettersom tilskudd beregnes etterskuddsvis på bakgrunn av fellesanleggenes mottak av frukt de siste tre årene, foreslår departementet likevel en overgangsregel i ny forskrift § 8 andre ledd. Bestemmelsen innebærer at frukt som leveres til press i 2021 skal inngå i beregningen av anleggenes totalandel av tilskuddspotten for årene 2022 t.o.m. 2024. Fra og med 2025 vil frukt til press ikke lenger være med i grunnlaget for beregningen av tilskudd.

Departementet foreslår videre at det oppstilles krav om at fellesanlegg for frukt må være registrert i Enhetsregisteret for å være tilskuddsberettiget, jf. forslaget til § 2. Et slikt krav vil i praksis ikke medføre noen endringer, da alle tilskuddsmottakerne per i dag er registrert i Enhetsregisteret.

§ 4 i gjeldende forskrift stiller krav om at søker disponerer et sentralanlegg med lager samt krav til kapasitet, kjøleanlegg osv. Departementet ser ikke behov for å videreføre så detaljerte krav. Visse overordnede krav til anleggenes funksjoner og kapasitet vil uansett følge av forskriftens øvrige vilkår. Departementet foreslår derfor å forenkle ordningen, slik at bare kravet om at tilskuddsmottaker må disponere et fellesanlegg for frukt videreføres i ny forskrift, jf. høringsutkastet § 2.

2.4. Endring av beregningsregel

Landbruks- og matdepartementet foreslår å videreføre dagens beregningsregel om at den totale tilskuddsrammen skal fordeles forholdsmessig mellom fellesanleggene på grunnlag av hvor mange kilo frukt hvert av foretakene har pakket de siste tre kalenderårene, se forskrifts-utkastet § 3 første ledd.

Departementet ser imidlertid også her grunn til å knytte tilskuddet til mengden frukt fellesanlegget har *pakket* fremfor *mottatt* mengde. Videre foreslår departementet å presisere at det er de søkerne som oppfyller vilkårene som fremgår av utkastet § 2 som kan være tilskuddsberettiget.

Leiepakking er omtalt i någjeldende forskrift § 5 femte ledd. Landbruksdirektoratet kan godkjenne leiepakking av et kvantum tilsvarende fruktlagerets mottak utover 100 tonn av epler og pærer til sammen, unntatt sommerepler og epler/pærer som leveres til press. Landbruks- og matdepartementet foreslår å forenkle dette ved å åpne for at det fellesanlegget som har kostnaden ved leiepakkingen, kan ta mengden frukt inn i sitt grunnlag for tilskudd uten at dette må godkjennes av direktoratet. Etter departementets vurdering er det mest hensiktsmessig at den som bærer kostnaden for pakkingen kan inkludere den pakkede frukten i sitt tilskuddsgrunnlag. Departementet foreslår videre at bestemmelsen om leiepakking skal omfatte all frukt, ikke bare epler og pærer. Frukt levert til press vil etter departementets forslag derimot ikke lenger gi grunnlag for tilskudd, og følgelig heller ikke når dette skjer i forbindelse med leiepakking.

Slik som etter någjeldende forskrift, vil leiepakket frukt ikke regnes med i vurderingen av om grunnvilkårene i § 2 er oppfylt.

Ettersom nyoppstartede fellespakkerier ikke vil ha pakket frukt i tre år, foreslås det en særregel i forskriftsutkastet § 3 andre ledd. For fellespakkeri som på søknadstidspunktet har pakket frukt i mindre enn tre kalenderår, skal beregningen av tilskudd baseres på gjennomsnittlig pakket mengde frukt per år etter oppstart av virksomheten.

Departementet foreslår videre å fastsette i § 3 tredje ledd at krav på tilskudd til fellesanlegg for frukt ikke kan pantsettes eller overdras, jf. tilsvarende i någjeldende forskrift § 10 andre ledd.

2.5. Administrative bestemmelser

Søknad og frist

Bestemmelsene i någjeldende § 7 om søknadsfrist 15. februar og krav om at søkerne skal benytte skjema fastsatt av Landbruksdirektoratet foreslås videreført, se forskriftsutkastet § 4. Någjeldende forskrift oppstiller også andre krav til utfylling av søknaden, herunder om hvem som skal signere. Spørsmålet om hvem som har kompetanse til å signere på vegne av et foretak reguleres av annet lovverk. Departementet ser ikke grunn til å videreføre resterende bestemmelser i § 7, da disse anses som overflødige.

Administrasjon, dispensasjon og klage

Forslaget til § 5 i ny forskrift innebærer en sammenslåing av bestemmelsene i §§ 3, 12 og 13 i gjeldende forskrift. Det foreslås språklige endringer, bortfall av overflødige bestemmelser og enkelte materielle endringer.

Som det fremgår av utkastet, vil det fortsatt være Landbruksdirektoratet som forvalter tilskuddet til fellesanlegg for frukt. Direktoratet fatter enkeltvedtak som førsteinstans, og vedtakene kan påklages til Landbruks- og matdepartementet. Det følger av myndigheten som forvalter av tilskuddet at direktoratet kan gi retningslinjer for hvordan forskriften skal tolkes. Departementet ser ikke behov for egen hjemmel for direktoratet til å fastsette utfyllende forskrifter, forskrifts form, og foreslår at denne delen av någjeldende § 3 ikke videreføres.

Etter någjeldende forskrift er det adgang til å dispensere fra alle bestemmelsene i forskriften når særlige grunner tilsier det. Departementet foreslår at dispensasjonsadgangen innsnevres til kun å gjelde bestemmelsen om søknad og frist i forskriftsutkastet § 4.

Landbruks- og matdepartementet finner grunn til å kommentere særskilt at det ikke foreslås dispensasjonsadgang for beregningsregelen i forskriftsutkastet § 3. Av bestemmelsen fremgår det at tilskuddet beregnes på grunnlag av gjennomsnittlig mengde pakket frukt de siste tre årene. Det kan argumenteres for at det bør åpnes for å kunne se bort fra spesielle eller "dårlige år" ved beregningen av tilskudd. For eksempel kan dette være tilfelle hvis et fellesanlegg ett år har pakket mye mindre frukt enn normalt grunnet tørke eller andre forhold ved fruktproduksjonen til produsentene som leverer frukt til fellespakkeriet. Etter departementets vurdering er det imidlertid allerede tatt høyde for slike variasjoner i mengde frukt gjennom utformingen av beregningsregelen. Ved at tilskuddet beregnes på grunnlag av de tre siste

årene, vil større eller mindre volum pakket frukt ett år bare gi mindre utslag i tilskuddsbeløpet.

Departementet vil videre påpeke at som følge av at tilskuddet skal fordeles mellom søkerne ut fra en forhåndsfastsatt tilskuddsramme, vil en unntaksadgang ikke bare påvirke den enkelte søkeren det kan være aktuelt å gjøre en særberedning for, men også alle de andre søkerne. En eventuell dispensasjon fra beregningsregelen vil derfor rokke ved utformingen av ordningen som sådan. Etter departementets vurdering er det mer nærliggende at slike eventuelle justeringer i ordningen bestemmes i jordbruksforhandlingene og ved forskrifts- endring enn ved bruk av dispensasjon. Så langt departementet kjenner til, har dispensasjonshjemmelen til dags dato heller ikke vært brukt til å gjøre unntak fra beregningsregelen i någjeldende forskrift.

Opplysningsplikt og kontroll

Forskriftsutkastet § 6 om opplysningsplikt og kontroll innebærer en videreføring av §§ 8 og 9 i gjeldende forskrift, men med enkelte strukturelle og språklige endringer.

Avkorting og tilbakebetaling

Landbruks- og matdepartementet foreslår bestemmelser om avkorting og tilbakebetaling i utkastet til ny forskrift § 7. Forslaget gir hjemmel til helt eller delvis å avkorte i tilskudd fellesanlegget for frukt har krav på, dersom det er gitt feilopplysninger som har eller kunne ha medført en feilutbetaling. Der det er utbetalt tilskudd som ikke er berettiget grunnet manglende oppfyllelse av vilkår i forskriften eller annet, kan det også kreves tilbakebetaling eller foretas motregning i senere utbetaling. Videre gir bestemmelsen grunnlag for å kreve renter av tilbakebetalingsbeløpet.

Utkastet § 7 innebærer i all hovedsak en videreføring av någjeldende forskrift § 11, men departementet foreslår å utforme bestemmelsen slik at den er mer i tråd med tilsvarende bestemmelser for andre tilskudd gitt over jordbruksavtalen. For å få lik praksis med denne type tilskudd, endres også avkortingsbestemmelsen til bare å gjelde ved uaktsomme eller forsettlige tilfeller. Det blir dermed et krav om subjektiv skyld fra søkers side for å vurdere avkorting i den delen av tilskuddsbeløpet som søker har krav på. Rentebestemmelsen er mindre streng enn etter dagens forskrift, og er i samsvar med praksis etter sammenlignbart regelverk.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til ny forskrift innebærer i hovedsak en videreføring av gjeldende rett, men med flere forenklinger og strukturelle endringer for å tilpasse forskriften til dagens behov. I den grad det foreslås materielle endringer, vil disse i liten grad medføre endringer i forvaltningen av ordningen.

At frukt levert til press ikke lenger skal inngå i tilskuddsgrunnlaget, vil medføre at de anlegg dette er aktuelt for vil få en noe mindre andel av den totale tilskuddsrammen. Motsatt vil forslaget innebære at foretak som ikke leverer til press kan få en noe større andel av den totale tilskuddsrammen. Det er imidlertid begrenset hvor store utslag endringen vil medføre. Til illustrasjon utgjorde frukt til press for årene 2018, 2019 og 2020 i gjennomsnitt 2,25 % av den totale mengden frukt som alle fellesanleggene innrapportert til sammen per år i perioden. Dersom man ved fordelingen av tilskuddet for 2021 hadde sett bort fra frukt levert til press i disse årene, ville samtlige fellesanlegg fått et noe annet tilskuddsbeløp enn det som ble utbetalt. To foretak ville fått utbetalt henholdsvis ca. 129 000 og 60 000 kroner mindre i tilskudd. De to fellesanleggene som ville kommet best ut av en slik beregning ville fått henholdsvis ca. 98 000 og 54 000 kroner mer i tilskudd for 2021.

Det følger av ordningens innretning med forholdsmessig fordeling av en fastsatt tilskuddspott at foretakene i begrenset grad kan forutberegne hvor mye tilskudd de vil ha krav på. Landbruks- og matdepartementet har likevel foreslått til en viss grad å dempe eventuelle negative utslag av den foreslåtte regelverksendringen gjennom forslaget til overgangsbestemmelse, jf. nærmere om dette i kap. 2.3 over.

Samlet sett antas departementet at forslaget til ny forskrift vil bidra til et forenklet og mer oversiktlig regelverk for tilskuddsmottaker og -forvalter, noe som vil kunne virke tidsbesparende for begge parter.

Med hilsen

Nils Øyvind Bergset (e.f.)
avdelingsdirektør

Arne Oftedal
spesialrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg: Utkast til forskrift om tilskudd til fellesanlegg for frukt

Adresseliste

Fellespakkeriet SA	Fruktveien 21	3400	LIER
Grøntprodusentenes Samarbeidsråd	Schweigaardsgate 34 F	0191	OSLO
Hardanger Fjordfrukt SA	Fjordavegen 4262	5778	UTNE
Hyggen Produsentlag SA		3442	HYGGEN
Innvik Fruktlager SA		6793	INNVIK
Landbruksdirektoratet	Postboks 1450 Vika	0116	OSLO
Lærdal Grønt SA	Grandavegen 6	6887	LÆRDAL
Norges Bondelag	Postboks 9354 Grønland	0135	OSLO
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Akersgata 41	0158	OSLO
PL Nå fruktlager SA	Fjordavegen 2003	5776	NÅ
Ryfylkefrukt SA	Svadbergvegen 54	4137	ÅRDAL I RYFYLKE
Sognefrukt SA	Sognefjordvegen 130	6863	LEIKANGER
Telefrukt AS	Sauheradvegen 111	3810	GVARV
Ullensvang fruktlager SA	Postboks 1	5787	LOFTHUS